

Татарстан Республикасы
Актаныш муниципаль районы
Богады төп гомуми белем бирү
мәктәбе

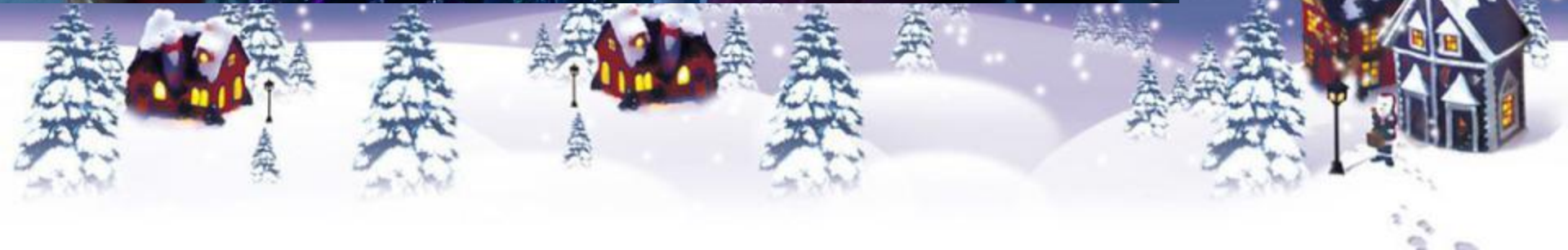
Иҗади-эзләнү проекты

ТЕМА: ТӨРЛЕ ИЛЛӘРДӘГЕ ЯҢА ЕЛ
СИМВОЛЛАРЫ ҺӘМ ТРАДИЦИЯЛӘРЕ

**Ижади-эзләнү
проектында
Богады төп
гомуми белем
бирү
мәктәбенен
2 нче сыйныф
укучылары
катнашты.**

**Чыгышны эзерләделәр:
Нуриев Гадел
Арсланова Энже**

МАКСАТ:

1.Россиядә һәм башка илләрдәге Яңа ел бәйрәме символлары һәм традицияләре турында өйрәнү.

2.Барлык халыкларның традицияләренә карата кызыксыну һәм хөрмәт тәрбияләү.

3.Халык алдында чыгыш ясау һәм үз позицияңне саклый белүгә күнектерү.

КӨТӨЛГЭН НЭТИЖЭ:

**ЯНЦА ЕЛНЫ БЭЙРЭМ ИТКЭНДЭ
БӨТӨНДӨНЬЯ ХАЛКЫН ОХШАШ
СИМВОЛЛАР ҺЭМ ТРАДИЦИЯЛЭР
БЕРЛЭШТЕРЭ.**

Эзлэнү-тикшеренү этаплары

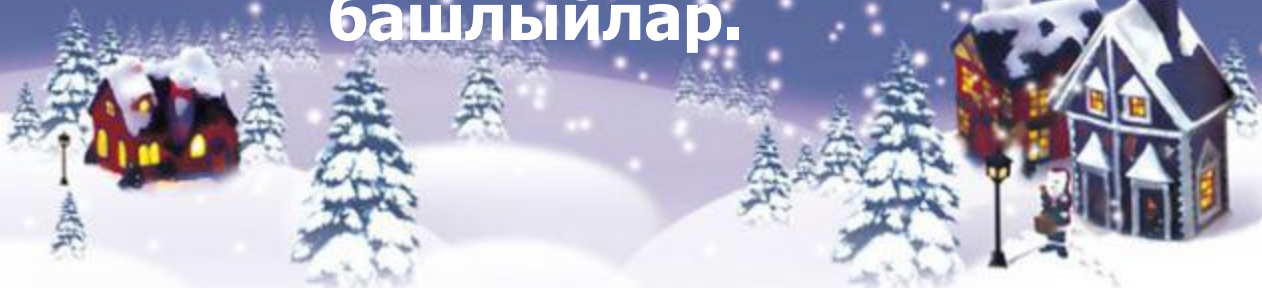
Тарихчылар ни сөйли?

Борынгы Русьта яңа ел март аеннан башланган. Аны яз, кояш һәм жылылык бәйрәме буларак каршылаганнар.

Русьта христианлык кабул ителгәннән соң, X гасырдан башлап, яңа елны 1 сентябрьда каршы ала башлыйлар.

1699 елда Русь
патшасы Петр 1 Яңа
елны 1 январьда
бәйрәм итү турында Указ
чыгара.

1699 елда Петр I беренче тапкыр һавага ракета жибәрә. Елан формасында сузылган салют утлары 1 январь көнне Яңа ел башлануын хәбәр итә.

Шул вакыттан башлап Яңа ел бәйрәмен бөтен дөньяда киң колач белән үткәрәләр.

ГЕОГРАФЛАР

Яңа елга кем хужа?

Дед Мороз

Элекке заманнарда Русьта аны төрлечә атаганнар: Дед Трескун, Мороз Ёлкич, Студенец, Дед Мороз, Морозко, Мороз Красный нос, Мороз Иванович.

Ә татарлар аны яратып: Кыш бабай, Суык бабай, Кар бабай дип йөртәләр.

Кагыйдә буларак, ул жәяү яки чаңгы белән хәрәкәт итә.

Ерак араларны ак атлар жигелгән тройкада үтә.

Элекке заманда, Кыш бабай яшьрэк, куэтлерэк чагында, балаларга һәм зурларга бүлэк өлөшөп кенә калмаган, ә ачуын китергәннәрнең йорт-жирләрен дә туздырып киткән.

Хәзер ул күпкә мәрхәмәтлерэк, Яңа ел алдыннан кунак булып килә һәм бүлэк-күчтәнәчләр өлөшә. Дөрөс, бүлэк өлөшүче аңа жырларга яки шигырь сөйләргә тиеш була.

**1998 нче елда Кыш
Бабайның Россиядәге Ватаны
итеп Великий Устюг аталды.**

**Аңа түбәндәге адрес буенча
хат язарга була: 162340
Россия, Вологодская обл.,
г. Великий Устюг. Деду
Морозу.**

Кыш бабайның башка илләрдәге коллегалары

Бөөкбритания һәм Америкада

САНТА КЛАУС

ДАНИЯ

Даниядә ике Кыш бабай икән: Юлеманден һәм Юлениссе. Бу бабайлар Гренландиядә мәңгелек бозлык арасында яшиләр. Юлеманден – өлкән бабай. Аның ярдәмчеләре бар. Эльфлар. Ә Юлениссе – кече Кыш бабай урманда яши һәм төлкеләр жигелгән чанада йөри.

ИТАЛИЯ

Италиядә тыңлаучан балалар янына ягымлы Фея Бефана килә. Ул төтен суыргычтан очып кереп аларга бүләкләр калдыра. Шук балаларга тылсымлы Бефанадан күмер элэгә.

Пер – Ноэль киң кырлы
эшләпә кия. Аның
кәрзинендә балаларга
бүләкләр була. Ә тыңлаусыз
һәм ялкау балалар өчен
кәрзин төбенә чыбыркы
яшерелгән.

ЎЗБӘКСТАН

Ўзбәк
кышлагына
ишәккә атланган,
буй-буйлы халат
кигән Кар бабай
«Корбобо» килә.

Ә бу безнең Кар бабай!

Швеция

Швециядә кешеләр бер-берсенә үзләре ясаган шәм бүләк итәләр. Ә этиләр Яңа елны каршылар алдыннан чүп чиләге түгәргә чыгалар.

Финляндия

Финнарның Яңа ел
табынында слива киселе
һәм дөгә боткасы була.

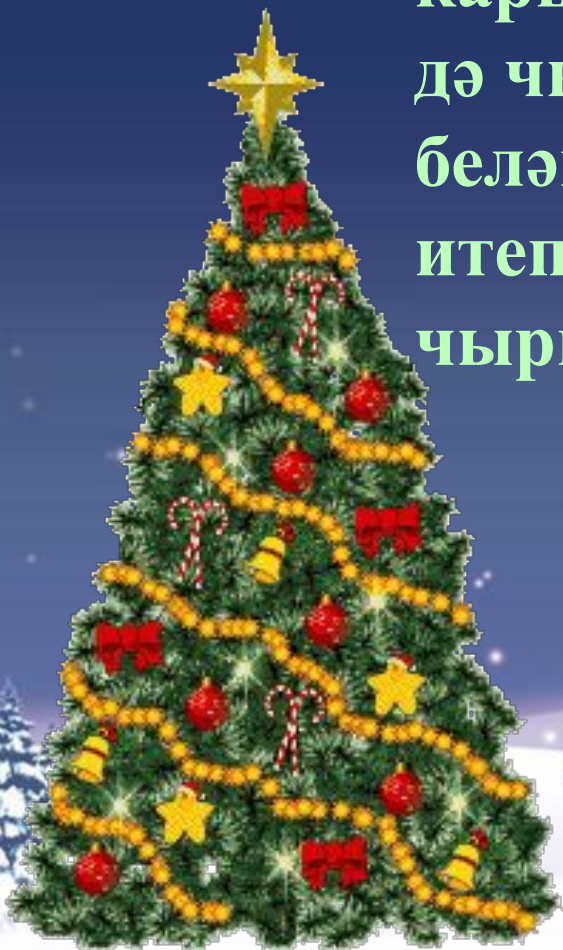
Германиянең борынгы халыклары чыршыда урман жаны(дух) яши һәм ул үсемлекләрне, жәнлекләрне, кошларны саклый дип ышанганнар. Бу боек жанга алар табынганнар, хөрмәт йөзеннән өйгә алып кайтканнар, аңа үзләре ясаган уенчыклар, бүләкләр элгәннәр.

Голландиялеләр һәм инглизләр чыршы агачын мәңгелек яшьлек символы итеп санаганнар.

Россиядә Яңа ел Чыршысы
Петр 1 тарафыннан кертелгән.
Ул 1700 елның 1 нче январен
каршы алганда барлык өйләрне
дә чыршы яки нарат ботаклары
белән бизәргә боерган. Үрнәк
итеп Гостиный Двордагы
чыршы ботагы күрсәтелгән.

Чыршыны уенчыклар, тэм- томнар белән бизиләр

Гаҗәеп чыршылар

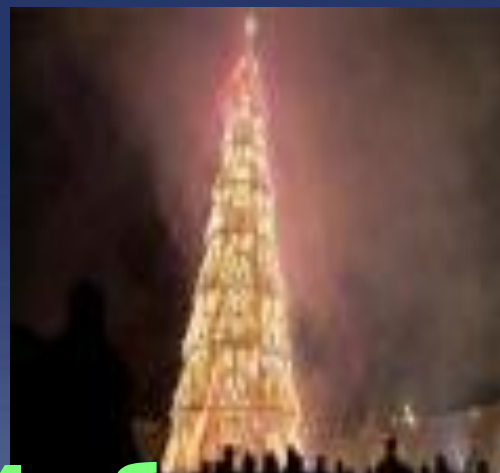

Яңа ел РЕКОРДЛАРЫ

Бу ясалма
чыршыга 120
яшь

Иң биек чыршы
46 м
Мәскәү, 2014 ел.

Художниклар

Яңа ел открыткалары нәрсә турында
сөйли?

Беренче Яңа ел открыткасы
Лондонда барлыкка килгән.

Почта аша аны **1843** нче елда
Генри Коул жибәргән.

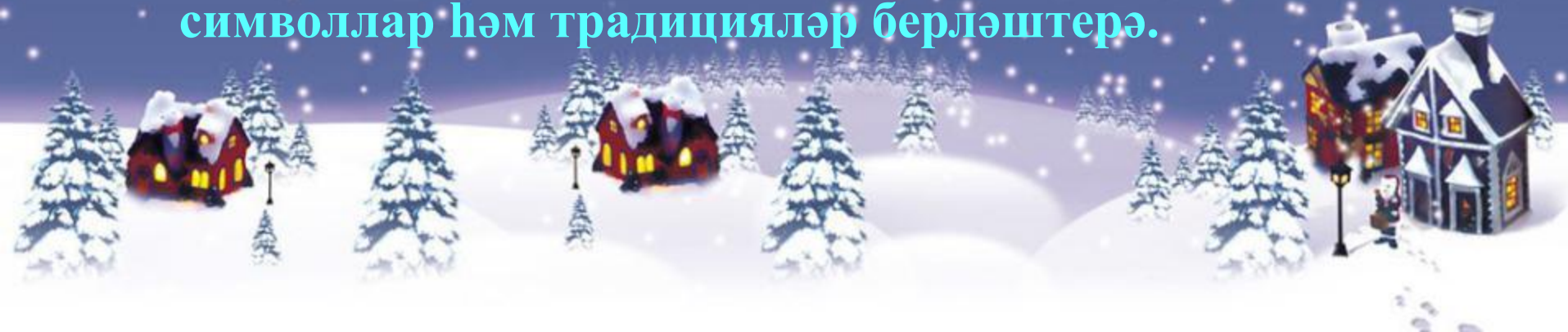

Яңа ел открыткалары узып баручы елның иң истәлекле вакыйгаларына багышланган. Без шундыйлардан Бөек Жиңүгә һәм Космоска очу вакыйгасына бәйле открыткалар очрадык.

Күзәтүләр нәтижәсе:

- 1699 нчы елдан башлап Яңа ел бәйрәмен бөтен дөньяда киң колач белән үткәрәләр.
- Күпчелек илләрдә дә Яңа елның хужасы бар. Ул-Кыш бабай һәм аның коллегалары.
- Күпчелек илләрдә дә Яңа елның төп бизәге-Чыршы, уенчыклар, күчтәнәчләр, бүләкләр.
- Котлау откырыткалары жибәрү барлык халыкларның да яраткан шөгыле булган.

Күзәтүләребез көтелгән нәтижәне раслыйлар. Чыннан да, Яңа елны бәйрәм иткәндә Бөтендөнья халкын охшаш символлар һәм традицияләр берләштерә.

Игътибарыгыз өчен рәхмәт!

**Житәкче: Салихова Г.Г.
Богады төп гомуми
белем бирү мәктәбенен
башлангыч сыйныфлар
укытучысы**

